

La història inacabada

Fa 25 anys TVE-Catalunya emetia una hora mensual de teatre, ara són 180 hores de programació feta en català. Tot això ha estat possible gràcies a la capacitat de treball dels professionals i a la voluntat de consolidar una programació estable.

La desconexió total o el **L** *Canalet* poden semblar un somni inabastable, però als catalans que l'octubre del 1964 contemplaven per primera vegada l'emissió de *La ferida lluminosa*, de Josep Ma. de Sagarra, sota la direcció de Jaume Picas (una hora sencer i periòdica de català a la TV franquista) també els devia semblar que somiaven. Perquè era l'any que el franquisme, censor i repressor lingüístic, commemorava oficialment els 25 *años de paz*; també era l'any que s'inauguraven oficialment els estudis de Prado del Rey a Madrid.

El fet era realment important, malgrat que el contingut, ideològicament neutre —parlem d'obres d'en Sagarra, Josep Ma. Folch i Torres, Carles Soldevila—, i la presentació dels primers espais dramàtics sota el títol castellà «Teatro catalán» amagaven una certa timidesa i una realitat de semiclandestinitat. Encara tres anys més tard, la presentació en llatí del *Mare Nostrum* —dirigit per Sempronio amb l'estreta col·laboració de Josep M. Lladó— donen idea de la fragilitat de les condicions històriques del moment.

L'evolució dels programes en català a TVE és, però, una història no només quantitativa, és a dir, d'anar esgarrapant hores a la TV estatal, sinó també una història plena de contingut que protagonitzaren un grapat de professionals que van lluitar per una programació i uns informatius de tarannà democratitzador, pensats i fets en català. En 25 anys hi ha hagut altres moments històrics rellevants: possiblement, l'any 1973 amb *Giravolt*; l'any 1977, en què per primera vegada s'aprecia un augment considerable d'hores en català i una primera programació estable; el 1983, amb el traspàs a Sant Cugat i, no ho oblidem, amb l'aparició de TV3; l'any 1987 (de l'etapa Miró), en què s'assolí la reivindicada i, llavors esperançadora, desconexió, que va permetre l'establiment d'una franja qualitativament i quantitativament important de programes en català, fins al moment actual, que evidencia un decantament cap a la potenciació de Sant Cugat com a

centre de producció de programes estatals, o de programes fets en català que serveixen de banc de proves de futurs programes d'implantació estatal (*Tribunal popular*, *La luna...*), enfront d'una pèrdua qualitativa de la franja horària dels programes en llengua catalana.

DE L'HEROISME A LA NORMALITAT

La història no ha estat fàcil, com molt bé ho podrien testimoniar noms lligats a una primera etapa en què tot es feia pam a pam; gent com Mercè Vilaret, Sergi Schaff, Lluís M. Güell, Antoni Serra, Antoni Chic, Xavier Cano, etc., alguns d'ells artífexs d'un *Giravolt* paradigmàtic de nous aires progressistes i de voluntat de normalització lingüística. El programa, que s'emetia pel circuit català-balear, rea-

litzava reportatges d'actualitat amb un cert to de denúncia, cosa que li va costar més d'un incident que el portà als tribunals de Justícia.

L'etapa inicial, certament heroica, reflecteix un impuls humà que lluitava, a més, amb la precarietat d'uns mitjans tècnics —parlem encara dels estudis de Miramar—, que, d'altra banda, eren els mateixos que s'utilitzaven per a la programació que es feia en castellà. Alguns professionals recorden l'únic plató que existia: un espai d'uns 200 metres quadrats, on es feia tot i on s'estudiava el que en deien la tècnica de *la ceba*, que consistia a instal·lar els decorats dels successius programes, un darrere l'altre; o la *girafa*, que era el micro penjant del sostre.

Malgrat tot, durant els darrers temps del franquisme i en

Eric Majó i Àngels Moll en *Vida però no gaire*. Escena de l'obra *El poema del pessebre*. Joaquim M. Pujal en *Vostè pregunta* i Javier Gurruchaga, en *Musical Express*.

el moment de la transició, s'havia aconseguit una programació en català més o menys estable en diferents camps: el *Giravolt* va passar a ser setmanal; es produí una evolució dels espais dramàtics, que es dirien *Lletres catalanes*,

i també nous espais com *Tot art*, o espais musicals dedicats a la Cançó. La transició democràtica va suposar també l'accés de professionals d'altres mitjans a la TV, com va ser el cas de J. M. Pujal amb *Vostè pregunta*, de Montser-

rat Roig amb *Personatges*, de Salvador Alsius (aleshores lligat a la premsa i la Universitat) amb *Memòria popular*, o el fitxatge de J. M. Benet i Jornet per a guions dramàtics.

Fins aquí, part de la història d'uns professionals que van lluitar per una independència informativa i per una llibertat de criteris que es ma-

nifestà en una manera de fer televisió bastant més crítica i força diferenciada del gènere de programes que es feien des de Madrid.

SANT CUGAT I LA TELEVISIÓ 'AUTONÒMICA': LA INCERTESA

L'any 1983 TVE-Catalunya es trasllada a Sant Cugat del

